

Tillidens Økonomi

eller hvordan vi bryder den onde rentecirkel

Det giver en vældig synergi (merværdi), som alle nyder godt af, når man kan udveksle værdier, sådan som man kan i et samfund. Du har måske noget, jeg kan bruge, og omvendt. Det gør os begge både rigere og gladere, når vi kan bytte værdier, men her kan der også være tale om menneskelige værdier. Udvekslingen af fysiske værdier foregår som regel ved hjælp af pengene, men samtidig er det som om den samme effektivitet ikke rigtig er til stede, når der skal udveksles menneskelige værdier. Selv staten og kommunerne må ofte - til trods for et højt skattetryk - henvise til, at der mangler penge til selv den grundlæggende pleje af syge, invalide og gamle. Og en endnu større pengemangel oplever man, når man ser på den alternative sektor, der uden skattefinansiering forsøger at rette op på de mangler, det offentlige efterlader. Man får den fornemmelse,

Jan Møller, revisor, cand.merc. aud. og formand for HumanQualities Consulting, en ny almennyttig forening, der vil forsøge at sammensætte en pakke af konstruktive løsninger til brug for enkeltpersoner, erhvervsfolk og politikere. Foreningens formål er at skabe et netværk af mennesker, der kan løse samfundsproblemer på en varm og venlig måde gennem en koordineret indsats.

Hvordan pengesystemet fremmer konkurrencen

Forestil dig en landsby hvor man ingen penge har, men bruger høns som betalingsmiddel, fordi alle er enige om, at en høne kan man altid bruge. Men nu kommer der en klog mand med en høj hat. Han foreslår landsbyboerne, at de kan handle med læderlapper i stedet for med høns. Enhver, der har en høne, kan nu låne en læderlap. Mod renter naturligvis. Hver landsbyboer låner nu 10 læderlapper - og lover at betale 11 læderlapper tilbage efter et år. Hver for sig er landsbyboerne nemlig sikre på, at de nok skal klare at skaffe blot én ekstra læderlap på et helt år. Men det kan man ikke! Ikke uden at tage den fra en anden, som så kommer til at mangle den. Den 11'te læderlap findes ganske enkelt ikke. Nationalbanken er manden med den høje hat i historien, og udlåner penge mod en rente til befolkningen. Hvis befolkningen på denne måde har fået 500 milliarder kroner, men tilsammen skal betale 525 milliarder tilbage, er der aldrig nogen, som har fået de sidste 25 milliarder. Befolkningen vil aldrig kunne skaffe penge nok.

at pengesystemet ikke rigtig passer til udveksling af menneskelige værdier. Den konkurrence, pengesystemet fremmer, er imidlertid mindre heldig i omsorgs-verdenen, hvor der skabes og udveksles menneskelige værdier.

Hvorfor har vi penge?

Danske kroner gør det effektivt at handle med varer, fordi man ikke behøver at have 'komplementære' behov for at kunne handle. Hvis du f.eks. vil have 10 læs brænde af mig, er det ikke nødvendigt, at du har den cykel, som jeg ønsker mig - du kan give mig nogle kroner, som jeg kan købe cyklen for, og dermed kan vi handle med hinanden uden at behøve at bytte varer. Penge som „mellestation“ gør varehandlen

effektiv. Men så længe der kun er knappe danske kroner til rådighed, er det ikke mærkeligt, at „omsætningen“ af omsorg og hjælpsomhed skrumper ind, fordi man ikke kan være bekendt at bede om kroner, hvis man blot har været lidt medmenneskelig. Problemet er at vi mennesker i praksis ikke er bedre, end at vi hurtigt holder op med det, der ikke lønner sig. I gamle dages små samfund kunne man have tillid til at ens hjælpsomhed ville blive husket og gengældt af fællesskabet, men den tillid er ikke til stede i et stort moderne samfund.

Økonomi, tillid og omsorg

Når det ikke lønner sig at være hjælpsom skrumper hjælpsomheden og omsorgen i samfundet

- En social valuta kan bl.a. bruges til**
- Besøg til syge og gamle
  - Hjælp til børn i nød
  - Havearbejde
  - Indsamling til gode formål
  - Guide af turister
  - Pasning af hus
  - Udvikling af mennesker
  - Samkørsel
  - Småreparationer
  - Højtlesning
  - Gode råd
  - Pasning af børn i eget hjem
  - Lektiehjælp
  - Pasning af syge

ind. Konkurrenceverdenen vokser på omsorgs-verdenens bekostning, og det går ikke i et civiliseret samfund, hvor man skal have et vist socialt sikkerhedsnet. Når balancen mellem konkurrence-verdenen om omsorgs-verdenen skrider, kan man enten (a) forsøge at gøre konkurrence-verdenen mindre lønsom ved f.eks. at pålægge den skat. Eller man kan (b) forsøge at gøre omsorgs-verdenen mere lønsom. Det første er det politikerne gør i dag, men det forstærker kun kampen mellem de to verdener. Det sidste er givetvis det mest konstruktive, og en løsning kunne være at belønne hjælpsomhed med penge, ligesom man gør i konkurrenceverdenen. Spørgsmålet er blot, hvor pengene skal komme fra, hvis de ikke skal komme fra en skatteopkrævning. En nærliggende løsning ville være at udstede flere penge. Eller rettere: At udstede en anden slags penge, specielt til brug for udveksling af menneskelige værdier.

En varm og venlig valuta

Mange drømmer sig i dag tilbage til de små samfund, men en mere moderne løsning kunne være at indføre en social valuta, der husker

ens hjælpsomhed også i et stort samfund. Man ville oftere kunne være bekendt at bede om hjælp, og man ville oftere få hjælp, hvis man kunne belønne den med lidt mere end et smil. Det ville utvivlsomt forøge „omsætningen“ af omsorg og hjælpsomhed i samfundet og være med til at gøre det mere varmt og venligt, hvis man har en varm og venlig valuta til sin rådighed. Den almennyttige forening HumanQualities Consulting, planlægger at udstede en sådan valuta, der vil komme til at hedde HuQuies (en sammenlægning af HumanQualities). HuQuies skal ikke kunne veksles til danske kroner, og valutaen skal kun kunne bruges til privat hjælpsomhed (HuQuies skal ikke konkurrere med danske kroner). I modsætning til HuQuies, er værdien af den danske krone som bekendt flydende og afhænger af dagens udbud og efterspørgsel på Euro, Yen og Dollar, som igen afhænger af situationen i Mellemøsten, kinesernes handelsbalance, det amerikanske præsidentvalg m.v. I kontrast hertil vil HuQuien blive sat til en fast værdi på 1 times hjælpsomhed. Det betyder, at valutaen er værdifast, selvom der

bliver udstedt rigeligt af HuQuies. Men hvem står inde for HuQuien?

HuQuien bygger på netværk

Den danske Krone har den fordel, at de fleste ved at Nationalbanken både kan og vil opkøbe kroner på Børsen og opretholde deres værdi, hvis markedet skulle svigte. Men HuQuien bliver først udstedt, når og i det omfang, netværket kan tiltrække deltagere, som både kan og vil være med til at stå inde for HuQuien med deres personlige hjælpsomhed. Først på det tidspunkt vil HuQuien have de nødvendige reserver bag sig i form af den varme og venlighed, som vil være selve nerven i foreningen.

Hvad kan man bruge en social valuta til?

I starten kan man kun forvente, at HuQuies vil blive brugt som en lille tilføjelse til den tak og det smil, man altid giver, når man modtager hjælp. Senere, når flere har fået HuQuies mellem hænderne, vil man kunne begynde at bruge den til at udveksle mindre venne- og nabo-tjenester. Med tiden vil man også kunne udveksle større og mere alvorlige omsorgsopgaver, men det vil kræve, at